

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 21.2.2012
COM(2012) 70 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉ RADĚ

Zpráva o překážkách a obchodu a investic (2012)

{SWD(2012) 19 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉ RADĚ

Zpráva o překážkách obchodu a investic (2012)

1. ÚVOD

V roce 2011 předložila Komise Evropské radě první zprávu o překážkách obchodu a investic (dále jen „zpráva“). Tato zpráva byla vypracována v důsledku závazku přijatého v rámci strategie Evropa 2020¹, který byl následně převzat do sdělení Komise „*Obchod, růst a celosvětové záležitosti*“². Cílem zprávy bylo „*zaměřit [na politické úrovni] pozornost na společné úsilí, které je třeba vyvinout v souvislosti s vybraným souborem překážek přístupu na trh*“, jež evropským společnostem brání ve vývozu do třetích zemí nebo v investování ve třetích zemích. Zpráva měla zvýšit informovanost o významu cíleného a koordinovaného odstraňování těchto překážek, aby mohly evropské společnosti využít výhody světového trhu v souladu s tím, co bylo s obchodními partnery EU sjednáno na mnohostranné nebo dvoustranné úrovni.

Tento dokument je druhou zprávou o překážkách obchodu a investic. Zpráva popisuje pokrok, jehož bylo dosaženo s ohledem na 21 překážek určených v prvním vydání, a určuje rovněž řadu nových překážek, které ze strany Komise i členských států vyžadují koordinované jednání a stanovení politických priorit. Stejně jako ve vydání z roku 2011 se tato zpráva zaměřuje na překážky na trzích některých strategických partnerů EU, tj. v Číně, Indii, Japonsku, sdružení Mercosur³, Rusku a USA⁴.

Zaměření se na některé strategické partnery EU však neznamena, že pozornost nebude věnována i překážkám na ostatních trzích. Naopak, Komise se aktivně zabývá širší skupinou obchodních partnerů včetně zemí jako Vietnam, Indonésie, Ukrajina nebo Turecko, v nichž se evropské společnosti potýkají se značným počtem překážek, s cílem zlepšit podmínky přístupu na trh.

Odstranění konkrétních překážek obchodu je i nadále základním pilířem vztahů EU se třetími zeměmi a významnou součástí obchodní politiky EU. To je o to důležitější v současné situaci

¹ *Europe 2020, A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth (Evropa 2020, evropská strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění)*
http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

² *Obchod, růst a celosvětové záležitosti*, KOM(2010) 612, 9.11.2010.
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf

³ Argentina a Brazílie.

⁴ K tématu „strategičtí partneři“ obecně viz závěry Evropské rady ze dne 16. září 2010, bod 4: „*Strategická partnerství Evropské unie s klíčovými aktéry na celosvětové úrovni jsou užitečným nástrojem prosazování evropských cílů a zájmů. To však bude fungovat pouze tehdy, budou-li tato partnerství představovat dvousměrný proces založený na tom, že obě strany budou moci prosazovat své zájmy a využívat výhod a uznají skutečnost, že všichni aktéři mají jak práva, tak i povinnosti.*“

vleklé hospodářské krize, která má na mnoho evropských společností a občanů v EU vážné dopady. V tomto kontextu je obchod základní hybnou silou podpory hospodářského růstu a tvorby pracovních míst⁵. Současně však hrozbu pro otevřený obchodní systém představují zvyšující se rizika protekcionismu⁶. Je proto ve skutečném zájmu EU prosazovat otevřenost obchodu a usilovat o ni na všech fórech – mnohostranných i dvoustranných.

Se zhoršující se vyhlídkou na uzavření rozvojového programu z Dohá v blízké budoucnosti přeorientovala EU svou obchodní strategii na dvoustranná jednání. Dne 1. července 2011 vstoupila prozatímně v platnost velmi komplexní a ambiciózní dohoda o volném obchodu s Jižní Koreou, která evropským společnostem a spotřebitelům přinese značné hospodářské výhody. Dvoustranná obchodní jednání byla uzavřena se Střední Amerikou společně s Peru a Kolumbií. Jednání s Ukrajinou dospěla do finální fáze, zdárně se vyvíjí jednání s Kanadou, Indií a Singapurem a probíhají rovněž jednání s Malajsií a sdružením Mercosur. S Gruzií a Moldavskem byla zahájena jednání o nové dohodě o volném obchodu a s Indonésií, Vietnamem, Thajskem, Filipínami a Japonskem jsou vedeny diskuse o zahájení možných jednání. Přistoupení Ruska k WTO otevírá nové vyhlídky pro probíhající jednání o nové dohodě. Co se týká USA a Číny, EU se účastní dialogů na vysoké úrovni, které se zabývají mimo jiné překážkami přístupu na trh. Pokud jde o Čínu, EU v současnosti posuzuje vhodnost a proveditelnost samostatné dohody o investicích.

S tak obsáhlým programem vyjednávání je nezbytné zajistit, aby stávající závazky týkající se přístupu evropských společností na trh ve třetích zemích byly neodvolatelné, a taktéž umožnit i přístup na nové trhy. To pomůže rovněž vytvořit stálé a předvídatelné rámcové podmínky pro celosvětové obchodní činnosti. Úspěšné ukončení jednání je však pouze jednou stranou mince. Druhou (a stejně důležitou) stranou je zajistit, aby se příležitosti, které byly vytvořeny prostřednictvím jednání, v praxi přeměnily na skutečné obchodní toky. V praxi se evropské společnosti stále příliš často setkávají se značnými překážkami vstupu na zahraniční trhy. Tyto překážky mají často podobu necelních překážek, jako jsou technické předpisy a normy, komplikovaná celní řízení nebo nedostatečné prosazování práv duševního vlastnictví. Od počátku hospodářské krize v roce 2008 se překážky v rostoucí míře rozšiřují do oblastí, v nichž jsou pravidla mezinárodního obchodu dosud poměrně slabá, jako je oblast vládních zakázek a vývozních omezení.

Obchodní jednání musí jít ruku v ruce s prosazováním dohodnutých pravidel v praxi. Posilování programu vyjednávání nevyhnutelně vede k tomu, že je prosazování věnována větší pozornost. To je zdůrazněno i v nedávném usnesení Evropského parlamentu⁷, které obsahuje cenné pokyny pro směřování činnosti Komise a členských států v oblasti překážek obchodu. Odráží rostoucí politické uvědomění, že odstranění překážek obchodu je zásadní pro legitimnost a účinnost obchodní politiky. Prosazování dohodnutých pravidel je proto nutno zařadit na vysoký stupínek priorit, zvláště v době hospodářské krize, a to i na politické úrovni.

⁵ Pracovní dokument útvarů Komise „*Obchod motorem prosperity*“ připojený ke sdělení Komise „*Obchod, růst a celosvětové záležitosti*“.

⁶ Světová obchodní organizace, *Overview of developments in the international trading system (Přehled vývoje v mezinárodním obchodním systému)*, 21. listopadu 2011; Světová obchodní organizace, zpráva o obchodních opatřeních G20 (od května do poloviny října 2011), 25. října 2011; GŘ pro obchod, *Eighth Report on Trade Restrictive Measures – October 2010–September 2011 (Osmá zpráva o opatřeních omezujících obchod – říjen 2010 – září 2011)*, říjen 2011 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/october/tradoc_148288.pdf

⁷ Zpráva o překážkách obchodu a investic (2011/2115 (INI)), Výbor Evropského parlamentu pro mezinárodní obchod, zpravodaj: Robert Sturdy.

Hlavní poselství této zprávy je v souladu se základní myšlenkou, na níž je založena strategie pro přístup na trh: pokud Komise a členské státy zaměří koordinovaně své síly na cílená a rozhodná opatření, bude možno odstranit překážky ve třetích zemích a zajistit evropským společnostem lepší přístup na zahraniční trhy. Úspěch nepřichází vždy rychle a není vždy tak dalekosáhlý, jak by si hospodářské subjekty přály. Pokud se však dostaví, může evropským společnostem a občanům přinést značné hospodářské výhody.

Toto druhé vydání zprávy je strukturováno takto: oddíl 2 popisuje pokrok, jehož bylo dosaženo s ohledem na překážky zjištěné v minulé zprávě, a uvádí možnosti dalšího postupu v případě, že pokrok není dosud uspokojivý. V oddíle 3 je uvedena řada nových překážek, jež budou v budoucnu muset být řešeny prioritně. V oddíle 4 je nastíněna nově se objevující tendence k zavádění politik industrializace omezujících obchod v některých zemích.

2. PŘEKÁŽKY V ROCE 2011: JAKÉHO POKROKU BYLO DOSAŽENO?

Ve zprávě z roku 2011 bylo u šesti obchodních partnerů/regionů popsáno 21 překážek. Mělo se za to, že tyto překážky mají pro evropské společnosti značný význam vzhledem k možnému hospodářskému nebo systémovému dopadu a strategickému významu zemí, v nichž se tyto překážky vyskytují. Tyto otázky přístupu na trh se staly klíčovými prioritami v dvoustranných obchodních vztazích EU s dotčenými zeměmi. Komise se snažila tyto záležitosti předkládat systematicky na všech dvoustranných schůzkách, a to případně až na nejvyšší politické úrovni (např. summitu).

Tento oddíl obsahuje informace o nejdůležitějších opatřeních, která byla provedena v souvislosti s překážkami, a o pokroku, jehož bylo dosaženo v průběhu roku 2011. Ucelené shrnutí všech opatření přijatých Komisí, a to i na pracovní úrovni, je k dispozici v připojeném pracovním dokumentu útvarů Komise. V některých případech se pokrok projevil v úplném odstranění překážky. V jiných případech sice bylo dosaženo určitého zlepšení, ale překážka částečně zůstává. U několika málo překážek se situace v porovnání s minulým rokem bez ohledu na četná přijatá opatření zhoršila.

Analýza v tomto oddíle bude provedena na základě těchto tří kategorií podle míry dosaženého pokroku. V případě Ruska může mnoho dlouhodobých problémů souvisejících s přístupem na trh vyřešit nadcházející přistoupení k WTO; stav překážek v Rusku bude proto analyzován v rámci zvláštní kategorie.

2.1 Překážky, u nichž bylo dosaženo značného pokroku

Značného pokroku bylo dosaženo u dvou **opatření týkajících se Indie**. Za prvé bylo dosaženo toho úspěchu, že byla **zrušena omezení vývozu bavlny**, konkrétně bavlněné příze a surové bavlny, která byla zavedena v roce 2010. V srpnu 2011 indická vláda zrušila zbývající kvantitativní omezení týkající se surové bavlny. V současnosti se na vývoz bavlny nevztahují žádná omezení. Omezení vývozu bavlny a výrobků z bavlny vyvolávala velké obavy kvůli tlaku na zvyšování světových cen a narušením, která tato omezení způsobovala s ohledem na zabezpečení dodávek. Indie je mimoto i nadále jedním z hlavních zdrojů dovozu bavlněných výrobků do EU: v roce 2009 pocházelo z Indie 23 % dovozu výrobků, jichž se omezení

týkala. Zrušení této překážky má proto pro společnosti v EU, zejména v textilním odvětví, velký hospodářský význam. V průběhu roku 2011 byly indické orgány mnohokrát upozorněny na obavy EU, a to i generálním ředitelem GŘ pro obchod.

Druhé indické opatření, u něhož bylo dosaženo značného pokroku, souviselo s **požadavky týkajícími se udělování licencí**, jež byly zavedeny v roce 2010 u **telekomunikačních zařízení**; tyto požadavky byly pozměněny tak, aby byla odstraněna většina zatěžujících podmínek. Podle původních požadavků zavedených v letech 2009 a 2010 na základě obav týkajících se bezpečnosti měli zahraniční poskytovatelé telekomunikačních zařízení během prvních tří let doby trvání smlouvy převést své technologie a do dvou let nahradit své inženýry indickými inženýry. Z bezpečnostních důvodů bylo mimoto nutno indickým orgánům sdělit některé citlivé informace. Tyto požadavky se však značně odchylovaly od zavedených mezinárodních postupů. V důsledku obav vyslovených různými zúčastněnými stranami a zeměmi, včetně EU, Indie nakonec přísná bezpečnostní pravidla zrušila, včetně požadavků týkajících se povinného převodu technologií.

Opatření přijatá Komisí v průběhu roku 2011 se ukázala jako velmi účinná: otázka řešení tohoto problému byla vznášena při každé příležitosti. Učinil tak i předseda Barroso na summitu EU-Indie v prosinci 2010. Dosažený pokrok přispěl k vyřešení nejdůležitějších otázek pro výrobní odvětví EU. Celkový indický trh s telekomunikačními zařízeními měl v rozpočtovém roce 2010–2011 hodnotu přibližně 16,7 miliardy EUR. Komise je s dotčeným výrobním odvětvím i nadále v úzkém kontaktu a bude dále sledovat vývoj ohledně některých technických záležitostí, které stále nejsou vyřešeny.

2.2 Překážky, u nichž bylo dosaženo určitého pokroku

Pokroku bylo dosaženo rovněž u řady jiných překážek, jež byly uvedeny ve zprávě z roku 2011. Tyto záležitosti však dosud nebyly zcela vyřešeny, a proto jsou i nadále na seznamu priorit pro rok 2012. V některých případech mají překážky systémovou povahu a jedná se o dlouhodobé záležitosti v dvoustranných obchodních vztazích. Zlepšení, jichž bylo dosaženo v roce 2011, proto představují slibné signály, pokud jde o to, čeho by mohlo být dosaženo v tomto roce. Komise bude tyto záležitosti i nadále předkládat na všech fórech, vycházejíce z pokroku, jehož bylo dosaženo v roce 2011, přičemž cílem bude úplné odstranění překážek v roce 2012.

Pokud jde o **Čínu**, trvalé úsilí Komise se vyplatilo u jedné z nejsystémovějších záležitostí na seznamu narušení dvoustranného obchodu. Důležitého pokroku bylo dosaženo u tzv. **politiky „domácí inovace“**, která je založena na zásadě, že přístup k veřejným zakázkám je povolen pouze inovativním výrobkům, jejichž duševní vlastnictví je čínského původu. Po počátečních kladných signálech, které byly vyslány již na zasedání v rámci hospodářského a obchodního dialogu na vysoké úrovni v prosinci 2010, podnikla Čína v roce 2011 konkrétní kroky ke zrušení požadavků na původ duševního vlastnictví u veřejných zakázek, například zrušením odkazu na domácí inovace v předloze prováděcí vyhlášky k zákonu o vládních zakázkách a přijetím závazku týkajícího se zrušení závazných katalogů (včetně provinciálních katalogů). Ministerstvo financí mimoto vydalo sdělení, v němž oznamuje zrušení tří vnitrostátních politik týkajících se domácích inovací. Na zasedání americko-čínské smíšené komise pro obchod v listopadu 2011 učinila Čína další konkrétní kroky, pokud jde o zajištění plnění závazků na úrovni jednotlivých provincií.

Komise bere na vědomí a vítá významný pokrok, jehož bylo dosaženo v roce 2011, jako důležitý krok k odstranění diskriminačních předpisů v tak důležité oblasti, jako jsou veřejné zakázky. Komise bude nadále sledovat následné závazky přijaté čínskou stranou s cílem zajistit, aby se tyto závazky projevily ve skutečném přístupu evropských společností na čínské trhy.

Prozatím lze hovořit o pozitivním vývoji u opatření EU k odstranění čínských **omezení vývozu surovin** v rámci postupu pro řešení sporů, který byl v roce 2009 u WTO zahájen v souvislosti s devíti produkty⁸. Panel WTO vydal v červenci 2011 zprávu, v níž bylo objasněno, že vývozní omezení, která Čína uplatňuje u řady surovin, nejsou v souladu se závazky Číny podle práva WTO. Panel zejména konstatoval, že čínská vývozní cla uložená na dotyčné suroviny nejsou v souladu se závazky Číny podle protokolu o přistoupení Číny k WTO. Bylo uvedeno, že vývozní kvóty, které Čína uložila u této skupiny surovin, porušují obecný zákaz týkající se zavedení kvantitativních vývozních omezení. Panel mimoto shledal, že dotyčná opatření nebyla opodstatněná kvůli obavám v souvislosti s ochranou životního prostředí nebo nedostatkem základního produktu. Čína se proti zprávě panelu odvolala a dne 30. ledna 2012 odvolací orgán WTO potvrdil, že čínské kvóty a vývozní cla jsou v rozporu s předpisy. Jelikož tato čínská politika zahrnuje velmi širokou škálu základních surovin, jako jsou vzácné zeminy, Komise se v průběhu roku 2011 rovněž nadále zabývala širší problematikou omezení vývozu surovin, která přesahuje rámec zmíněného případu WTO. Po zveřejnění zprávy odvolacího orgánu uváží Komise další postup při řešení této záležitosti.

Rovněž v případě **Indie** bylo během probíhajících jednání o dohodě o volném obchodu dosaženo určitého pokroku v oblasti sanitárních a fytosanitárních otázek, konkrétně co se týká genetického materiálu skotu, vzhledem k vyhlídce na přizpůsobení se mezinárodním normám. Je však zapotřebí dalšího pokroku, aby byl vývoz z EU zcela uvolněn. V oblasti bezpečnosti potravin Indie mimoto vydala v říjnu 2011 pokyny *ad hoc*, které usnadní obchod u řady zemědělsko-potravinářských produktů EU, jež se vyvážejí do Indie. Celkově se však musí Indie dále přizpůsobovat mezinárodním normám, aby byl její trh zcela otevřený pro produkty EU. Komise bude proto tyto záležitosti i nadále předkládat na všech mnohostranných a dvoustranných fórech s indickými orgány, a to v návaznosti na pozitivní výsledky, jichž bylo dosaženo v roce 2011.

V **Japonsku** bylo během probíhajících předběžných diskusí s vyhlídkou na možné zahájení jednání o dohodě o volném obchodu v roce 2012 dosaženo určitého pokroku v oblasti **zdravotnických prostředků**, a to v důsledku závazků, které Japonsko přijalo v roce 2009 na summitu EU-Japonsko. Na základě pravidelných kontaktů s ministerstvem zdravotnictví, práce a sociální péče byly objasněny postupy schvalování před uvedením na trh, které se v Japonsku používají u zdravotnických prostředků, a u některých kategorií zdravotnických prostředků bylo docíleno malého zlepšení v procesu posuzování shody (např. omezení kontrol na místě u zdravotnických prostředků třídy IV na pouze jednu za dva roky). Komise bude sledovat dodržování tohoto závazku a usilovat o další zlepšení a zjednodušení

⁸ Dne 23. června 2009 požádaly EU a USA, za nimiž následovalo Mexiko, o konzultace s Čínou v rámci WTO ohledně čínských vývozních omezení týkajících se devíti produktů: bauxitu, koksu, kazivce, karbidu křemíku, křemíkového kovu, zinku, hořčíku, manganu, bílého fosforu. EU požádala zejména o konzultace týkající se čínských vývozních cel a kvót a opatření souvisejících se správou kvót a udělováním licencí a rovněž čínského systému minimální vývozní ceny. V prosinci 2009 byl zřízen panel.

japonských postupů posuzování shody s cílem zajistit, aby u zdravotnických prostředků ani u jiných výrobků nepředstavovaly neodůvodněnou překážku přístupu na trh.

V případě Japonska bylo pokroku dosaženo i v oblasti **vládních zakázek** v rámci jednání o Dohodě o vládních zakázkách, když tato jednání byla úspěšně ukončena v prosinci 2011. Japonsko se přitom vůči EU zavázalo uplatňovat při veřejných zadávacích řízeních v železniční dopravě doložku o bezpečnosti provozu transparentním a nediskriminačním způsobem. Tento závazek by měl vést k tomu, že tato doložka nebude využívána svévolně, což zajistí, že přístup k veřejným zakázkám v odvětví železniční dopravy bude otevřen i zahraničním hospodářským subjektům.

Pokroku bylo dosaženo rovněž s ohledem na právní předpisy **USA** týkající se „**100% kontroly**“. V důsledku řady opatření, včetně opatření ze strany Evropské komise, americká ministryně vnitřní bezpečnosti oznámila, že bude usilovat o odklad vstupu tohoto opatření v platnost, jenž byl původně naplánován na 1. červenec 2012. Jedná se o první krok, který snad povede ke zrušení tohoto právního předpisu americkým Kongresem. Došlo k němu v návaznosti na opatření přijatá v rámci Transatlantické hospodářské rady, zejména v roce 2010 a 2011, kde se řešila otázka bezpečného obchodu. Spolupráci mezi EU a USA v oblasti bezpečnosti dodavatelského řetězce dalo impuls společné prohlášení americké ministryně vnitřní bezpečnosti Napolitanové a komisařů Šemety a Kallase a komisařky Malmströmové dne 23. června 2011. Toto prohlášení stanoví politický rámec pro spolupráci EU a USA, a to jak na dvoustranné úrovni, tak i v rámci mnohostranných organizací, jako je WCO, Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO), Mezinárodní námořní organizace (IMO) a Světová poštovní unie (UPU). Na zasedání Transatlantické hospodářské rady v listopadu 2011 navázaly EU a USA na prohlášení dokončením přípravné práce v souvislosti se vzájemným uznáváním programů obchodních partnerství, které se po podepsání a provedení v roce 2012 stanou alternativou k postupu 100% kontroly.

Určitého (ačkoli omezeného) úspěchu bylo rovněž dosaženo, pokud jde o právní předpisy upřednostňující nákup amerických výrobků („**Buy American**“). Stimulační balíček, který byl zaveden během finanční krize v roce 2009⁹ a který obsahoval dalekosáhlá ustanovení o nákupu amerických výrobků, v září 2011 skončil a nebyl prodloužen. V americkém Kongresu a vládě se však v současné kritické hospodářské situaci i nadále objevuje tendence předkládat legislativní návrhy s podobnými ustanoveními o nákupu amerických výrobků. Nejnovějším příkladem je návrh tzv. „zákona o amerických pracovních místech“, který prezident Obama předložil v září 2011 a který by zavedl program veřejných výdajů do infrastruktury, jenž zahrnuje požadavky na nákup amerických výrobků. Vyhlídky na přijetí těchto iniciativ jsou v současnosti vzhledem k stávající politické situaci v americkém Kongresu dosti nejisté. Komise však bude i nadále obezřetná, pokud jde o možný vývoj směrem k přijetí ustanovení o nákupu amerických výrobků v nových právních předpisech.

2.3 Rusko – důsledky přistoupení k WTO pro dlouhodobé problémy v souvislosti s přístupem na trh

⁹ Dne 13. února 2009 schválil Kongres zákon o hospodářském oživení a obnově investic s finančními prostředky ve výši 790 miliard USD, včetně dvou ustanovení o nákupu amerických výrobků, která zakazují, aby byly finanční prostředky vyhrazené v tomto zákoně i) použity na projekt výstavby, rekonstrukce, údržby nebo opravy veřejné budovy či veřejné stavby, pokud nejsou veškeré výrobky ze železa a oceli a průmyslově vyráběné zboží použité v projektu vyrobeny v USA a/nebo ii) použity k pořízení podrobně vyjmenovaných textilních výrobků (např. oděvy, stany, bavlna a přírodní vlákna atd.) ministerstvem vnitřní bezpečnosti, pokud nebyly vypěstovány a zpracovány v USA.

Rusko dokončilo 18 let trvající proces, jehož cílem bylo přistoupení k WTO, a v průběhu roku 2012 oficiálně vstoupí do WTO. Rusko bude proto muset zavést mnohostranná pravidla, která by měla pomoci vyřešit řadu dlouhodobých dvoustranných záležitostí týkajících se přístupu na trh, a současně pomoci zabránit tomu, aby před tím, než se oficiálně stane členem WTO, byla zavedena nová opatření, která by byla v rozporu s jeho závazky v rámci WTO.

Přistoupení k WTO za prvé vyřeší ruská **investiční opatření související s obchodem v odvětví motorových vozidel a jejich součástí**. Podle dohodnutých podmínek přistoupení bude ruský investiční program až do 1. července 2018 vyňat z pravidel WTO, přičemž Rusko do té doby tato opatření postupně ukončí. Dvoustranná dohoda mezi EU a Ruskem však současně zavádí vyrovnávací mechanismus, který by byl uplatněn v případě, že se vývoz částí a součástí motorových vozidel původem z EU v důsledku uplatňování ruských opatření sníží.

Očekává se rovněž pokrok v oblasti **celních postupů**. Obavy, které se objevily v souvislosti s vytvořením celní unie, byly částečně vyřešeny díky úzkým kontaktům mezi Komisí a ruskými orgány a přechodnému období při zavádění nového celního kodexu. Nové celní postupy se celkově neprojeví v dalších překážkách přístupu na trh, jak se mnozí původně obávali. Důvodem k obavám jsou však i nadále záležitosti jako svévolný výklad celních předpisů ruskými orgány. Přistoupení Ruska k WTO podle očekávání přinese řadu zlepšení, jelikož se na Rusko budou vztahovat ustanovení WTO a také dohody, jako např. dohoda WTO o celní hodnotě, přičemž všechna tato pravidla přispějí k usnadnění obchodu. Byla zahájena rovněž práce za účelem dosažení cílů strategického rámce pro celní spolupráci mezi EU a Ruskem, jenž má zajistit co největší usnadnění obchodu a současně zaručit bezpečnost.

Pokrok se očekává rovněž v oblasti **práv duševního vlastnictví**, kde by měl pokračovat dvoustranný dialog mezi EU a Ruskem o duševním vlastnictví, který se ukázal jako velmi užitečný při řešení problémů souvisejících s prosazováním.

Pokrok je třeba očekávat rovněž u mnoha **záležitostí týkajících se sanitárních a fyto-sanitárních opatření**, jelikož Rusko musí zajistit úplný soulad s mezinárodními normami a uplatňovat tyto normy nediskriminačním způsobem. Rusko by mělo dále zajistit, aby jeho sanitární a fyto-sanitární opatření byla založena na zásadě transparentnosti a vědeckého zdůvodnění, a aby byla přiměřená a nediskriminační. Diskuse o sanitárních a fyto-sanitárních opatřeních v rámci WTO před přistoupením již vedla k tomu, že Rusko přijalo řadu závazků a schválilo řadu předpisů – mj. na úrovni celní unie s Běloruskem a Kazachstánem – s cílem připravit úplné přizpůsobení sanitárních a fyto-sanitárních norem mezinárodním normám k okamžiku přistoupení. Byla přijata či se připravují další rozhodnutí nebo normy¹⁰. Je nutno podrobně sledovat uplatňování těchto aktů a jiných právních předpisů v souladu se sanitárními a fyto-sanitárními pravidly WTO, aby bylo zajištěno, že Rusko po přistoupení k WTO plně dodržuje své závazky týkající se sanitárních a fyto-sanitárních požadavků, zejména pokud jde o zákaz diskriminace a proporcionalitu. Komise současně pokračuje ve dvoustranných jednáních s Ruskem a rovněž s jeho partnery v celní unii ohledně potřebného dalšího přizpůsobení pravidel Ruska a celní unie mezinárodním normám.

¹⁰ Tyto normy poskytnou záruky týkající se mimo jiné transparentnosti, proporcionality, zákazu diskriminace, rovnosti, posuzování rizik, veterinární kontroly a osvědčení, dovozních a tranzitních povolení.

Přistoupením Ruska k WTO byl učiněn velmi důležitý krok směrem k vyřešení mnoha dlouhodobých obchodních překážek, s nimiž se evropské společnosti potýkaly na ruském trhu. V roce 2012 a posléze bude sledování plnění závazků v rámci WTO ze strany Ruska na základě pokroku, jehož bylo dosaženo u těchto překážek, na předním místě programu EU týkajícího se prosazování.

2.4 Překážky, u nichž nebylo v roce 2011 dosaženo žádného pokroku

Navzdory opatřením, která Evropská komise přijala v roce 2011, včetně předložení těchto záležitostí na nejvyšší politické úrovni v některých případech, nebylo u některých překážek dosaženo významného pokroku. Tyto překážky proto zůstávají na seznamu priorit pro rok 2012.

Čína například neučinila žádné nabídky, které by slibovaly pokrok v souvislosti se dvěma překážkami uvedenými ve zprávě z roku 2011. Ve dvoustranných vztazích s Čínou představují zásadní oblast i nadále investice, a to vzhledem k obrovskému potenciálu, který tato země nabízí. Investiční překážky nicméně přetrvávají a situace se v roce 2011 nezlepšila. Ke stávajícím mechanismům kontroly přímých zahraničních investic připojila Čína v únoru 2011 mechanismus přezkumu národní bezpečnosti, který umožňuje prověřovat spojování podniků a akvizice za účasti zahraničních investorů na základě aspektů národní bezpečnosti (viz oddíl 3). Příliš široká a nejednoznačná oblast působnosti vyvolává obavy ohledně nových možných budoucích překážek pro zahraniční investory v Číně. Tento signál potvrdila dlouho očekávaná předloha revize **katalogu investic** vydaná Národní komisí pro rozvoj a reformy v dubnu 2011, která nesplnila očekávání, pokud jde o další otevření čínského trhu zahraničním investicím, například v oblasti telekomunikací, finančních služeb¹¹, stavebnictví, maloobchodu, expresního doručování nebo některých výrobních odvětví, jako jsou automobily, zejména pododvětví elektrických vozidel. Komisař De Gucht otevřel tuto otázku na zasedání smíšeného výboru v červenci 2011 a Komise předložila čínským orgánům podrobné připomínky na technické úrovni. Katalog byl bez významných změn oproti návrhu z dubna přijat dne 24. prosince 2011.

Komise nadále aktivně pracuje na budování celkových zahraničních vztahů s Čínou. Po zřízení dvoustranné pracovní skupiny EU-Čína pro investice v roce 2010 nyní probíhají diskuse ohledně možného zahájení jednání o dohodě mezi EU a Čínou o investicích, která by měla zahrnovat aspekty přístupu na trh a rovněž nepřísnejší normy ochrany investic a další mechanismy transparentnosti ke zvýšení právní jistoty u investorů EU v Číně.

V oblasti normalizace a technických předpisů vyvolávají i nadále obavy čínské překážky v odvětví **bezpečnosti IKT**, které byly určeny jako priorita (např. nařízení OSCCA¹² o komerčně využívaném kódování a víceúrovňový systém ochrany (MLPS)). Komise vynaložila v roce 2011 velké úsilí, aby tyto záležitosti byla projednána na ministerské úrovni. Při všech příležitostech, konkrétně v souvislosti s revizí **nařízení OSCCA**, čínské orgány naznačovaly, že revidované nařízení bude před přijetím zveřejněno za účelem konzultací se zúčastněnými stranami, bude se zabývat obavami výrobního odvětví a bude otevřenější vůči zahraničním technologiím. Lhůta pro přijetí nového nařízení, jež se předpokládalo v roce 2011, je však nejasná. Prozatím se nařízení OSCCA a víceúrovňový systém ochrany

¹¹ Pojištění například i nadále patří do „omezené“ kategorie investic.

¹² Office of State Commercial Cryptography Administration.

používají jako právní základ pro přijímání opatření týkajících se informační bezpečnosti, jak tomu bylo v případě 6 norem pro zařízení IT. V roce 2012 bude Evropská komise tuto záležitost i nadále předkládat při všech příležitostech a bude vyvíjet úsilí ve snaze oslovit všechny příslušné čínské orgány, které se podílejí na tomto velmi složitém souboru opatření.

V **Indii** nebylo dosaženo žádného významného pokroku při otevírání určitých odvětví, jako jsou právní služby, účetnictví, pojišťovnictví, bankovníctví a finanční služby, **zahraničním investicím**. Stejně tak přetrvávají obavy ohledně reformy poštovního odvětví a možných negativních dopadů na expresní doručovací služby. Tyto záležitosti se řeší především v rámci stávajících jednání o dohodě o volném obchodu. Navrhované právní předpisy, o jejichž přijetí se v současnosti jedná, by umožnily zahraniční investice v maloobchodu a distribučních službách. Na druhou stranu byly investice do maloobchodního prodeje různých značek zboží rychle zablokovány na neurčito kvůli negativním reakcím z politických kruhů i od široké veřejnosti. V **Japonsku** bylo u některých překážek uvedených ve zprávě z roku 2011 dosaženo jen omezeného pokroku, navzdory zintenzivnění dvoustranných činností v průběhu roku 2011. Po posledním summitu EU-Japonsko v květnu 2011 byla zahájena analýza rozsahu působnosti s cílem přezkoumat rozsah a úroveň ambicí budoucích jednání o dohodě o volném obchodu. Díky této analýze vzniká užitečné fórum, kde lze s japonskými orgány projednat konkrétní překážky. Ačkoliv u postupů posuzování shody v případě zdravotnických prostředků a v oblasti vládních zakázek bylo dosaženo určitého pokroku (viz bod 2.2), u **finančních služeb** se situace nezměnila.

Žádného zlepšení nebylo dosaženo s ohledem na překážky, jež byly v roce 2011 zjištěny v zemích sdružení **Mercosur**, kde bylo naopak zaznamenáno zachování některých protekcionistických tendencí, zejména pokud jde o opatření zavedená v Argentině a Brazílii¹³. U některých těchto překážek (např. **omezení v námořní dopravě a omezení vývozu surovin v Argentině a Brazílii**) jsou hlavním rámcem, kde jsou tyto záležitosti v současnosti projednávány, jednání o dohodě o volném obchodu; tyto záležitosti budou proto v tomto kontextu upřednostněny. Komise mimoto na tato narušení upozorňovala Argentinu a Brazílii na dvoustranné úrovni a bude tak činit i v roce 2012.

Co se týká **argentinských neautomatických dovozních licencí**, systém byl zachován a situace se nezlepšila. V březnu 2011 naopak Argentina rozšířila uplatňování neautomatických dovozních licencí na seznam 178 nových celních položek¹⁴. V důsledku toho se systém neautomatických dovozních licencí nyní vztahuje na 589 celních položek, což se týká 12,3 % vývozu EU do Argentiny. Ačkoliv byl vývoz z EU těmito opatřeními zasažen relativně méně než vývoz z ostatních zemí, jako je USA, Čína nebo Brazílie, odhadované ztráty pro evropské společnosti na základě uplatňování tohoto licenčního režimu v období od ledna do září 2011 činily 147 milionů USD. Komise na tuto záležitost Argentinu upozornila při řadě příležitostí, a to na dvoustranné úrovni i spolu s velkým počtem ostatních zemí v příslušných orgánech WTO.

Po intervencích ze strany Komise projevila argentinská vláda mírnou ochotu hledat řešení případ od případu. To do jisté míry přispělo k usnadnění situace v případech, jež byly pro

¹³ GŘ pro obchod, *Eighth Report on Trade Restrictive Measures – October 2010–September 2011 (Osmá zpráva o opatřeních omezujících obchod – říjen 2010 – září 2011)*, říjen 2011 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/october/tradoc_148288.pdf

¹⁴ Rozšířená oblast působnosti nyní zahrnuje rovněž některá vozidla a jejich části, motocykly, jízdní kola a jejich části, textilní výrobky, hutnické výrobky a některé elektrické výrobky.

evropské společnosti nejnaléhavější. Problém je však i nadále velmi vážný, zejména proto, že Argentina nutí společnosti k plánům dovozních/vývozních kompenzací, podle nichž musí společnosti za každé dovezené peso vyvézt stejnou peněžní částku, což vážně ovlivňuje obchodní rozhodování. Vzhledem k vážnosti situace zkoumá Komise všechny dostupné možnosti, včetně zahájení postupu pro řešení sporů v rámci WTO. To zahrnuje rovněž konzultace s ostatními zeměmi, které jsou tím postiženy.

Situace se rovněž zhoršila, pokud jde o přístup k vládním zakázkám v **Brazílii**. V roce 2010 zavedla Brazílie ve svém zákoně o veřejných zakázkách horizontální **25% preferenční rozpětí**, jež bylo okamžitě uplatněno v odvětví IKT. Tato otázka byla v průběhu roku 2011 vnesena při řadě příležitostí, například na zasedání smíšeného výboru. Mezitím však brazilská vláda oznámila, že se preferenční rozpětí bude vztahovat rovněž na zdravotnictví, komunikace a technologicky vyspělá zařízení.

Všem překážkám zmíněným v tomto oddíle je třeba s ohledem na prosazování v roce 2012 věnovat zvláštní pozornost. Komise bude usilovně pracovat na odstranění těchto překážek a zintenzivní kroky podnikané na všech úrovních, mj. případně na dvoustranných summitech, prostřednictvím sjednávání dohod o volném obchodu nebo postupů pro řešení sporů s cílem zajistit dosažení patrného pokroku do doby vydání příští zprávy v roce 2013.

3. NOVÉ VÝZNAMNÉ PŘEKÁŽKY V NAŠICH OBCHODNÍCH VZTAZÍCH

Kromě překážek, které byly ve zprávě z roku 2011 uvedeny jako nevyřešené záležitosti, si zařazení na seznam priorit pro prosazování v roce 2012 zasluhuje řada nových překážek přístupu na trh, jež se objevily v roce 2011.

V **Číně** došlo k důležitému vývoji, pokud jde o investice, rovněž ve spojení s přijetím dvanáctého pětiletého plánu, který stanovil priority průmyslového rozvoje, jichž má být dosaženo v příštích pěti letech. V této souvislosti přijala Čína v únoru 2011 **mechanismus přezkumu národní bezpečnosti v případě spojování podniků a akvizic s účastí zahraničních investorů**, jehož prostřednictvím může Čína blokovat zahraniční akvizice z důvodu národní bezpečnosti. Podle znění opatření a předběžného orientačního seznamu odvětví, která by mohla být zařazena do oblasti působnosti tohoto mechanismu, se zdá, že pojem národní bezpečnost je velmi široký a mohl by se rozšířit na aspekty hospodářské politiky. Odvětví, jež jsou pokládána za důležitá pro národní bezpečnost, zahrnují některá odvětví nad rámec „tradičního“ pojetí odvětví souvisejících s bezpečností, jako je obrana nebo energetika, například zařazením zdravotnických prostředků, poštovních služeb, doručování, skladování a maloobchodních a velkoobchodních služeb.

Další záležitostí, která vyvolává obavy, jsou čínské **podmínky financování vývozu a subvence**. Čína využívá vývozní úvěry v rozporu s pravidly OECD/WTO na podporu vývozu podniků dominujících na národním trhu v kapitálově náročných, často technologicky vyspělých odvětvích. To v rostoucí míře způsobuje vážné problémy velmi velkým, globálním a konkurenčním společnostem v EU a ohrožuje odvětví, která jsou důležitá pro hospodářství EU, a to nejen na třetích trzích, nýbrž i v samotné Evropě. Mnoho výrobních odvětví je mimoto dotováno netransparentním způsobem, mj. činností státních podniků a bank a rovněž

poskytováním dotované půdy, materiálu a energie. Nejedná se o nový problém. Je však nutno zintenzivnit úsilí o vyřešení těchto praktik narušujících hospodářskou soutěž a tyto záležitosti musí být systematicky předkládány na nejvyšší úrovni vzhledem k jejich důsledkům, pokud jde o bránění v přístupu na trh v mnoha odvětvích a rovněž praktiky poškozující hospodářskou soutěž na mezinárodních trzích.

Indie zavádí novou **národní průmyslovou politiku**, která byla federální vládou schválena v říjnu 2011. Schválit ji musí ještě parlament. Tento plán zahrnuje opatření na podporu domácí průmyslové výroby, jako například pobídky formou daňových úlev nebo státních dotací k rozvoji technologií a preferenční nákupy domácích výrobků a technologií vládními agenturami. Vláda mimoto zváží využívání veřejných zakázek v určitých odvětvích se stanovením místní přidané hodnoty v oblastech jako solární zařízení, elektronické technické vybavení, dopravní zařízení se sníženou spotřebou paliva a bezpečnostní systémy založené na IT. Ačkoli tato národní průmyslová politika zatím existuje pouze v podobě návrhu, její ustanovení se již promítají do řady odvětvových plánů. Indické ministerstvo spojů a informatiky dokončuje tři samostatné, avšak vzájemně propojené národní politiky týkající se elektroniky, informačních technologií a telekomunikací, jež byly v říjnu 2011 zveřejněny za účelem veřejného připomínkování. Komise již přijala opatření s cílem vyjádřit obavy EU: místopředsedkyně Kroesová a komisař De Gucht zaslali svým indickým protějškům dopis. Při nedávné návštěvě Indie mimoto místopředsedkyně Kroesová jednala o této záležitosti s řadou dotčených orgánů.

V oblasti sdružení Mercosur byla zavedena některá nová opatření, přičemž obzvláště aktivní byla v roce 2011 Brazílie. Dne 15. září 2011 zvýšila **Brazílie daň z průmyslových výrobků** pro výrobce automobilů a nákladních vozidel, kteří nesplňují určité podmínky týkající se místní výroby. Aby bylo možno využít daňovou úlevu, musí být 65 % součástí vozidel vyrobeno v Brazílii; společnosti musí investovat nejméně 0,5 % hrubé tržby do výzkumu a vývoje v Brazílii a musí v Brazílii provádět řadu základních výrobních procesů. Opatření nabylo účinnosti dne 12. prosince 2011 a má zůstat v platnosti do 31. prosince 2012. Komise již tuto záležitost Brazílii předložila na dvoustranné úrovni a spolu s dalšími dotčenými partnery v příslušných orgánech WTO. Komise zůstane s dotčenými podniky v kontaktu za účelem přijetí dalších vhodných opatření k omezení negativních dopadů na podniky v EU na nejnižší možnou míru.

Brazílie rovněž **zprísnila své postupy při dovozu textilu a oděvů** prostřednictvím přísnějších celních kontrol. Dovoz textilu a oděvů nyní prochází tzv. „šedým“ a „červeným“ celním odbavením. To znamená, že zboží je podrobena fyzické kontrole a vzorky mohou být podrobeny laboratorním zkouškám. Doba potřebná k propuštění dovozu může proto činit až 90 dnů (a v případě potřeby dalších 90 dnů). Celní orgány mimoto požadují větší počet osvědčení.

Argentina zavedla nová **omezení v odvětví zajišťovacích služeb**. V únoru 2011 vydal argentinský regulační orgán pro pojišťovnictví (Superintendencia de Seguros de la Nación neboli SSN) usnesení, kterým se mění regulační rámec pro zajištění. Podle hlavních ustanovení nová regulace opravňuje k poskytování zajišťovacích služeb pouze domácí společnosti nebo místní pobočky zahraničních společností. Odchylně mohou společnosti požádat o zproštění od této povinnosti, mohou-li prokázat, že danou míru rizika nelze pokrýt na místním trhu. V květnu 2011 nové usnesení mírně uvolnilo regulační rámec a umožnilo přeshraniční poskytování zajišťovacích služeb u rizik nad 50 milionů USD i u služeb

retrocese. Ostatní významná omezení však zůstávají v platnosti, není například povoleno zajištění životního pojištění v zahraničí nebo převod více než 40 % pojistného místních zajišťovatelů do zahraničí.

4. TENDENCE SMĚREM K PRŮMYSLOVÝM POLITIKÁM OMEZUJÍCÍM OBCHOD V ROZVÍJEJÍCÍCH SE EKONOMIKÁCH

Z analýzy širších souvislostí nahlášených překážek vyplývá, že opatření jsou často součástí národních průmyslových plánů, které obsahují ustanovení diskriminující zahraniční produkty, služby a investice. To odráží obecnou tendenci, která se objevila v posledních dvou letech, zejména v rozvíjejících se ekonomikách. Mezi roky 2008 a 2009, na počátku finanční a hospodářské krize, se mnoho zemí uchýlilo k veřejným intervencím s cílem vyrovnat negativní dopady na poptávku. V řadě případů však tato opatření měla potenciální narušující účinek na obchod. Tato opatření byla do jisté míry zaměřena na ochranu odvětví, která byla obzvláště zasažena negativními dopady klesající globální poptávky. Obecně existoval jasný vztah mezi krizí a zavedenými opatřeními, která měla být v platnosti pouze dočasně, dokud nedojde k oživení hospodářství.

Vlna opatření omezujících obchod z poslední doby, zejména v rozvíjejících se ekonomikách, je však jiné povahy. Opatření již nesouvisí s krizí, jelikož tyto země se z krize úspěšně zotavily a (nejméně od roku 2010) zaznamenávají vysoká tempa růstu. Dotyčná opatření proto nemají dočasnou povahu, nýbrž jsou zahrnuta v národních průmyslových plánech, které mají platit delší dobu a přinést změny výrobní struktury národních ekonomik na základě možných komparativních výhod. Rozvíjející se ekonomiky mají nesporně právo přijmout průmyslové politiky k provedení strukturálních změn a zlepšení svých výrobních struktur; tyto politiky by však měly být řádně založeny na zásadách zákazu diskriminace a rovných podmínek.

Čína má dlouhou tradici podpory rozvoje domácího průmyslu na základě diskriminace zahraničních hospodářských subjektů a nekalé konkurence. To se projevuje rovněž ve **dvanáctém pětiletém plánu**, který byl přijat v březnu 2011. Plán znamená kvalitativní posun od toho, co se považovalo za „expanzivní“ model rozvoje, k modelu usilujícímu o konsolidaci průmyslu, energetickou účinnost, vyšší produktivitu a důraz na vyšší kvalitu s celkovým cílem zlepšit hodnotový řetězec průmyslové výroby a zajistit, aby byl čínský růst udržitelnější. Dvanáctý pětiletý plán mimoto klade ještě větší důraz na posílení odvětví služeb, což naznačuje další posun čínské politiky.

V tomto kontextu bude Čína pravděpodobně poskytovat podporu vybraným „strategickým vznikajícím odvětvím“ (jako je čistá energie, elektrická vozidla, IKT a širokopásmové služby, farmaceutický průmysl), mj. prostřednictvím usměrňování investic (často ve formě závazných požadavků na převod technologií) a financování. Dvanáctý pětiletý plán a ustanovení katalogu investic se již projevila v řadě odvětvových plánů na ústřední úrovni i na úrovni jednotlivých provincií. Pokud jde o plány zavedené na ústřední úrovni, nedávno byl vydán dvanáctý pětiletý plán národního vědecko-technického rozvoje, který je založen na zásadě zlepšování nezávislých inovačních schopností. Mimoto se objevily signály, že ministerstvo průmyslu a informatiky vypracovává nový plán týkající se elektrických vozidel, který ukládá závazné požadavky týkající se převodu technologií do společných podniků, v nichž by

zahraniční investoři měli menšinový podíl. Mimoto byly vysloveny obavy, že ministerstvo průmyslu a informatiky zavede požadavek, aby do roku 2015 všechny elektrické automobily prodané v Číně byly čínských značek. Nedávno však Číňané ujistili, že nemají v úmyslu zachovat opatření nařizující převod technologií či požadavek týkající se vytvoření domácích značek v Číně uložený společně s zahraniční účastí. Na základě těchto příznivých signálů a pozitivních kroků podniknutých ohledně otázky domácích inovací Komise Čínu vybízí, aby podporovala inovace při dodržování takových zásad, jako je zajištění rovných podmínek a ochrana duševního vlastnictví. Velkou úlohu při podpoře inovativního průmyslového rozvoje země však současně hrají i nadále subvence a financování vývozu.

Národní průmyslová politika, kterou nedávno zavedla **Indie**, je dalším příkladem politiky industrializace, která je částečně založena na diskriminačních zásadách. Tento plán stanoví cíl spočívající v přeměně hospodářství a zaměstnanosti v Indii zvýšením podílu průmyslové výroby na HDP do roku 2022 z 16 % na 25 %, se zaměřením se na domácí průmyslovou výrobu. Jak bylo objasněno výše (oddíl 3), plán spojuje upřednostňování domácích výrobků ve vládních zakázkách a požadavky na podíl místních výrobků v nákupech soukromých hospodářských subjektů s daňovými úlevami a státními dotacemi napomáhajícími rozvoji domácích technologií. Zásadní význam bude proto mít pečlivé sledování provádění národní průmyslové politiky a příslušných odvětvových plánů¹⁵ s ohledem na slučitelnost s mezinárodními pravidly.

Národní plány industrializace byly nedávno přijaty rovněž v Brazílii a Argentině. V **Brazílii** byl například v srpnu 2011 schválen „**Plano Brasil Maior**“ jako obecný plán, který usiluje o podporu průmyslového rozvoje země. Problémy vyvstávají proto, že plán obsahuje specifická opatření, která mají zavést nástroje jako nepřímé subvencování nebo osvobození od daně, jež zvýhodňují konkrétní výrobní odvětví (mimo jiné například textilní a obuvnický průmysl, mobilní a softwarový průmysl). Jedním z prvků Plano Maior je rozšíření 25% preferenčního rozpětí ve vládních zakázkách na odvětví IKT, přičemž toto rozpětí bude pravděpodobně rozšířeno na další odvětví, jako je zdravotnictví, obrana, komunikace a technologicky vyspělá zařízení.

Obchodní politika **Argentin**y se v minulých letech vyznačovala posunem směrem k „řízenému obchodu“ a politikám nahrazení dovozu, mj. prostřednictvím opatření ovlivňujících dovoz a vývoz (a těžištěm této politiky jsou jistě neautomatizované dovozní licence), jež představují krátkodobá řešení základních makroekonomických problémů. Části nedávno zavedeného „**průmyslového strategického plánu 2020**“ představují pokus Argentiny o rozvoj dlouhodobější vize, pokud jde o odvětví jako automobilový průmysl, investiční majetek, obuv, zemědělské stroje, stavební materiály, léky, chemické látky a textil, potvrzují však rovněž výše popsané prvky omezující dovoz. Existuje proto nebezpečí, že

¹⁵ Kromě návrhu národního plánu telekomunikační politiky (oddíl 3) je dalším důležitým plánem národní solární mise Jawaharal Nehru (národní solární mise), která byla schválena v roce 2008 a která (jak se zdá) podmiňuje investice do určitých projektů k rozvoji infrastruktury pro solární energii „požadavky na domácí podíl“, což znamená, že určitá solární zařízení používaná developery v těchto projektech musí být vyrobena v Indii. Indie bude mimoto při nákupu solární energie vyrobené projekty v rámci národní solární mise poskytovat dotované sazby; developéři však mohou tyto dotované sazby získat pouze tehdy, pokud dodrží požadavky plánu týkající se místního podílu. Dále pokud jde o oblast obnovitelných energií, ministerstvo nových a obnovitelných energií zveřejnilo v září 2011 návrh směrnice, podle které by dodavatelé větrných elektráren o výkonu vyšším než 15 MW museli v Indii otevřít výrobní závod, což ze hry prakticky vylučuje zahraniční dodavatele.

opatření jako neautomatické dovozní licence zůstanou v platnosti i v budoucnu jako součást širší politiky industrializace založené na nahrazení dovozu.

Kromě národních rozvojových plánů přetrvávají v mnoha zemích rovněž individuální opatření narušující obchod, jež jsou přijímána s cílem podpořit průmyslový rozvoj. Většina opatření, která jsou v této zprávě označena za priority, náleží do tohoto modelu industrializace. **Požadavky na místní podíl**, často ve spojení s **investicemi a vládními zakázkami**, se jeví jako jeden z druhů nástrojů narušujících obchod, které jsou v rámci industrializace používány nejčastěji. Kromě indické národní průmyslové politiky a souvisejících odvětvových plánů je dalším důležitým opatřením v tomto ohledu tzv. **iniciativa týkající se lokalizace v automobilovém odvětví v Rusku**, podle níž musí zahraniční investoři postupně zavést prahové hodnoty týkající se stanoveného podílu místní výroby. Toto opatření bude ukončeno do roku 2018 na základě přistoupení Ruska k WTO. Pokud jde o nová opatření, je **uplatňování daně z průmyslových výrobků u automobilového odvětví v Brazílii** spojeno s požadavky na podíl místní výroby, jejichž splnění je podmínkou pro možnost uplatnění 30% snížení daně.

Jako často používaný nástroj na podporu průmyslového rozvoje se jeví rovněž **normalizace a požadavky na posuzování shody**. Názorným příkladem je přístup Číny ke stanovování norem. Navzdory velkým ambicím, pokud jde o průmyslový rozvoj a inovace, je čínský přístup ke stanovování norem a technickým předpisům stále velmi orientován na místní prostředí¹⁶. To představuje vážnou překážku přístupu na trh, která účinně chrání domácí průmysl před zahraniční konkurencí. Ambiciózní cíle stanovené ve dvanáctém pětiletém plánu, a to dosáhnout u určitých výrobků nebo odvětví vedoucího postavení na celosvětové úrovni, bude vyžadovat, aby Čína změnila své chování a více se začlenila do mezinárodního rámce normalizace a technických pravidel. Případ týkající bezpečnosti IT v Číně je příkladem toho, jak stávající přístup k technické regulaci a posuzování shody vážně brání v přístupu na čínský trh. Na základě obav o národní bezpečnost vyvinula Čína postupy posuzování shody, které vyžadují příliš obtížné zkoušky a postupy, jež musí být ve většině případů provedeny národními laboratořemi. Při získávání potřebných osvědčení pro vstup na čínský trh navíc patří k závazným požadavkům zveřejnění chráněných informací a využívání domácích technologií.

Stejný přístup uplatňuje **Indie** v telekomunikačním odvětví, jelikož původní návrh bezpečnostních opatření týkajících se telekomunikačních zařízení, jež byla následně pozměněna, obsahoval požadavek na zveřejňování zdrojových kódů za účelem získání osvědčení. Revidovaný návrh představuje oproti původním návrhům určité zlepšení; přesto však nadále stanoví povinné testování v indických laboratořích a jiné zatěžující požadavky na zkoušky. Navíc nedávný návrh národní telekomunikační politiky podporuje vypracování vnitrostátních norem a zejména u aspektů souvisejících s bezpečností návrh odkazuje na vypracování specifického indického pojetí technických požadavků a stanovování norem.

Nejpřímější způsob ochrany místní výroby představuje **omezení dovozu** konkurenčních výrobků a rovněž omezení **vývozu**, zejména surovin, s cílem snížit náklady u domácí výroby. Vývozní omezení vykazují obecnou vzrůstající tendenci, přičemž WTO toto považovala za jednu z nejvíce znepokojivých tendencí v oblasti obchodu v posledním roce.

¹⁶ V několika odvětvích například existují omezení týkající se působení společností se zahraniční účastí, přičemž jedním z nich je odvětví IKT.

Výše uvedené příklady dokládají rostoucí význam opatření omezujících obchod jako prvků národních politik industrializace. To vyvolává vážné obavy, jelikož opatření přijatá v rámci těchto plánů jsou pravděpodobně strukturální a zůstanou v platnosti delší dobu. Komise bude tento vývoj velmi pečlivě sledovat a přijme odpovídající opatření.

5. ZÁVĚR

Zajištění přístupu evropských společností na trhy třetích zemí je hlavním prvkem vnějšího rozměru evropské politiky růstu. Vyjednáváním dohod o volném obchodu, zapojením strategických partnerů do fór na vysoké úrovni a důrazným prosazováním práv na základě mnohostranných a dvoustranných dohod přispívá obchodní politika EU významně k cílům strategie Evropa 2020 týkajícím se inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění.

Tato zpráva ukazuje, čeho lze dosáhnout cílenými opatřeními na různých úrovních (případně i na politické úrovni), pokud jde o odstraňování překážek na trzích třetích zemí. Koordinovaná opatření Komise a členských států mohou mít rozhodující význam. Pokud jsou v sázce důležité hospodářské zájmy, neměly by se členské státy a Komise zdráhat použít veškeré dostupné prostředky k prosazování zájmů EU koordinovaným způsobem. Evropská rada v této souvislosti v souladu se Smlouvami opakovaně vyzývala k dosažení lepší synergie mezi Evropskou unií a vnitrostátními orgány, ke zdokonalení koordinace mezi institucionálními činiteli a ke zlepšení integrace všech příslušných nástrojů a politik, stejně jako k tomu, aby schůzky se třetími zeměmi na vrcholné úrovni byly využívány efektivněji. Komise a členské státy by proto měly nadále koordinovaně posilovat příslušná opatření, a to rovněž posílením nástrojů partnerství pro přístup na trh a přijímáním razantních opatření v návaznosti na zprávu o překážkách obchodu a investic. Pokud partneři EU neplní své mezinárodní závazky, bude jednu z možností představovat využití postupu pro řešení sporů a náležitě zaměřených odvetných opatření.

Ponaučení vyvozené z případů uvedených v této zprávě je jasné: u mnoha překážek, s nimiž se evropské společnosti potýkají na trzích ve třetích zemích, neexistují snadná řešení. Odstranění těchto překážek vyžaduje trvalé a koordinované jednání Komise a členských států. Toto úsilí nemusí být široké veřejnosti vždy patrné, pro evropské společnosti a občany má však velmi konkrétní a hmatatelné dopady.